

The Journal of Academic Social Science Studies

JASSS

International Journal of Social Science

Doi number: <http://dx.doi.org/10.9761/JASSS2631>

Number: 31 , p. 443-453, Winter II 2015

TÜRKİYE'DE YAPILMIŞ ÇOCUĞUN MAĞDUR OLDUĞU CİNSEL İSTİSMAR OLGULARINI KONU ALAN BİLİMSEL ÇALIŞMALARIN İNCELENMESİ

*AN OVERVIEW OF THE SCIENTIFIC STUDIES CONDUCTED IN
TURKEY WHICH EXAMINES THE SEXUAL ABUSE CASES COVERING
CHILDREN AS THE VICTIMS*

Öğr. Gör. Utku BEYAZIT

Yakın Doğu Üniversitesi Psikoloji Anabilim Dalı

Prof. Dr. Aynur BÜTÜN AYHAN

Ankara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Çocuk Gelişimi Bölümü

Özet

Bu araştırmanın amacı, Türkiye'de yapılmış çocuğun mağduru olduğu cinsel istismar olgularını konu alan bilimsel çalışmaların incelenmesidir. Betimsel nitelikte olan bu çalışmada, genel tarama modeli kullanılmıştır. Araştırmada örneklem seçimine gidilmeyerek çalışma evreninin tamamına ulaşılması hedeflenmiştir. Ancak, bazı çalışmaların yayınlanmasının kısıtlı olması ve bazı çalışmaların da tam metninin araştırmada yararlanılan veri tabanlarında bulunmaması nedeniyle, araştırmaya 31 çalışma dahil edilmiştir. Doküman incelemesi tekniği kullanılarak yapılan araştırma sonucunda, ulaşılabildiği ilk çalışmanın 2001, son çalışmanın ise 2013 yılına ait olduğu görülmüştür. Araştırmada elde edilen bulgulara göre, tespit edilen toplam 3144 cinsel istismar olgusunda, istismara uğrayan çocukların %78.53'ünün (n=2469) kız, %21.47'sinin (n=675) ise erkek olduğu tespit edilmiştir. Araştırmada tespit edilen 1242 cinsel istismarcının %97.34'ünün (n=1209) erkek olduğu belirlenmiştir. Cinsel istismara uğrayan kız çocuklarının yaş ortalamalarının 11.69, erkek çocukların yaş ortalamalarının ise 10.06 olduğu görülmüştür. Araştırmada sonuç olarak, konuyla ilişkin bilimsel ve akademik çalışmaların sayısının artmasının, ülke çapında olgularının kayıt altına alınmasının ve cinsel istismarı önlemeye yönelik programların yaygınlaştırılmasının önemine dikkat çekilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Çocuk, İstismar, Cinsel İstismar

Abstract

The purpose of this study is to make an overview of the scientific studies conducted in Turkey which examines the sexual abuse cases covering children as the victims. Study was designed as a descriptive study and survey model was used. In the study, no sampling method was performed as it was aimed to cover the study universe in total. But due to the limitations about the accessibility of some studies and the lack of the entire text on the databases, 31 studies were included in the study. As a result of this study which used document analysis technique, the earliest study was found to be made in 2001 and the latest one in 2013. According to the findings of the study, in a total

of 3144 sexual abuse cases, 78.53% (n=2469) of all victims are found to be female whereas 21.47% (n=675) of the cases were found to be males. The average age of the children who were exposed to sexual abuse was 11.69 in girls and 10.06 in boys. As a result, it is argued that it is important to conduct more scientific and academic studies as with the subject, to record cases in countrywide and widespread the prevention programs.

Key Words: Child, Abuse, Sexual Abuse

GİRİŞ

Çocuk istismarı, çocuğun bakımından, velayetinden, kontrolünden sorumlu kişilerce gerçekleştirilen, kaza dışı fiziksel, cinsel ve duygusal açıdan zarar verici eylemler biçiminde tanımlanmaktadır (Child Abuse Prevention Association, 2011). Kempe (1980) ise cinsel istismarı, henüz olgunluk çağına erişmemiş çocuğun ensest, sarkıntılık ve tecavüz gibi eylemlerle cinsel açıdan sömürülmesi olarak tanımlamaktadır. Çoğunlukla gizli kalan ve gün yüzüne çıkmayan cinsel istismarın, tespit edilmesi en zor çocuk istismarı türü olduğu belirtilmektedir (Polat, 2007).

Çocuklukta cinsel istismarın neredeyse insanlık tarihi kadar eski olduğu ve sanılandan daha yaygın olduğu görülmektedir (Kır, 2013; Lascaratos ve Poulakou-Rebelakou.,2000). Buna rağmen, gerçek yaygınlık verilerine ulaşmanın zor olduğu bildirilmektedir (Bilginer, Hesapçioğlu ve Kandil, 2013). Çocuğa yönelik cinsel istismarın dünyadaki yaygınlığına bakıldığında, tüm dünyada kadınların %20'sinin, erkeklerin ise %5-10'unun çocukluklarında cinsel istismara maruz kaldıkları belirtilmektedir (Dünya Sağlık Örgütü, 2014).

Cinsel istismara uğrayan çocukların sayısını tam olarak belirlemek için geçerli yöntemler bulunmadığının altı çizilmektedir. Ortaya çıkan vaka sayısı kadar bildirilmemiş, kayıtlara geçmemiş çok sayıda vaka olduğu ifade edilmektedir (Uğur, Şireli, Esenkaya, Yaylalı,, Duman, Gül, Günay, Kılıç, Gül, Gürkan ve Kılıç, 2012). Olayın kurbanlarının suçluluk, utanma ve dışlanma korkuları, kendisine ve başkasına yönelik şiddet içeren tehditler, aile birliğinin bozulması korkusu, olayın kendi hataları olduğu inancı, damgalanma, utanma gibi nedenlerin istismar olayının bildirilmemesine ve gün ışığına çıkmamasına neden olduğu ifade edilmektedir (Polat, 2007; Elliot, 2008; Barron ve Topping, 2013). Özellikle, Türkiye'nin doğusunda, cinsel istismarın çoğu kez etnik ve kültürel değerler nedeniyle gizlenmesi nedeniyle, cinsel istismara uğrayan çocukların gerçek sayısının tespit edilenden daha fazla olduğu görüşü dile getirilmektedir (Kurdoğlu, Kurdoğlu, Güler ve Özgökçe, 2011).

Cinsel istismar olgusu temas içermeyen cinsel dokunmadan tecavüze kadar geniş bir yelpazeyi tanımlamaktadır (Özer, Bütün, Beyaztaş ve Engin, 2007). İstismara yol açan risk faktörleri incelendiğinde gerek aile içinden gerekse aile dışından istismarcı ile ilgili risk faktörleri ve çocuk ile ilgili risk faktörleri dikkat çekmektedir. Çocuğa yönelik cinsel istismarı gerçekleştiren kişilerin çoğunlukla kendi çocukluklarında cinsel istismara maruz kalmış olmaları (Bilge, 2005; Özbay, 2010; McCartan, 2011), psikiyatrik bozukluklarının olması (Doğan, 2009; Göker, Aktepe, Hesapçioğlu ve Kandil, 2009; Özbay, 2010; Metin, 2010) ve bu kişilerin düşük sosyo-ekonomik düzeyde olmaları (Soylu, Alpaslan, Ayaz, Esenyel ve Oruç, 2013), cinsel istismarcılarla ilgili risk faktörleri arasında en sık rastlanan bulgulardır. Cinsel istismara maruz kalan çocuklarla ilişkili risk faktörleri incelendiğinde ise, özellikle kız çocuğu olma (Çöpür, Üneri, Aydın, Erdoğan, Tanıdır, Güneş ve Bahalı, 2011; Uğur vd.,2012; İmren, Ayaz, Yusufoglu ve Arman, 2013; Soylu vd., 2013), düşük sosyo-ekonomik düzeyde olma ve engelli olma (Özer vd., 2007; Uğur vd., 2012) ilgili alanyazında en sık rastlanan bulgulardır.

Cinsel istismar, erken gebelikten (Draucker, Faan ve Mazurczyk, 2013) ölümlerle sonuçlanan ağır yaralanmalara (Demirci, Doğan, Deniz, Erkol ve Günaydın, 2009) kadar uzanan

çeşitli fizyolojik sonuçlara yol açmaktadır. Uyum bozukluğu, travma sonrası stres bozukluğu vema jör depresyon gibi bozuklukların cinsel istismar sonrası en sık rastlanan duygusal sorunlardan olduğu ifade edilmektedir (Demir, 2008; Uğur vd., 2012; Bilginer vd., 2013; İmren vd., 2013; Soylu vd., 2013). Çocuğun yaşı, olgunluk derecesi, saldırganla arasındaki yaş farkı ve yakınlık derecesi, saldırının süregeliği, olay sırasında şiddet ve zor kullanılması gibi değişkenlerin cinsel istismar sonucu çocuktaki ruhsal travmanın büyüklüğünü etkilediği belirtilmektedir (Yakut ve Korkmaz, 2013).

Saldırganlık ve anti-sosyal davranışlar, uyuşturucu kullanımı, zayıf sosyal işlevler ve kişilik bozuklukları çocuklukta cinsel istismara maruz kalanlar arasında görülebilen davranışsal sorunlardır (Parks, 2006; Polat, 2007). Cinsel istismara uğramış çocuklarda cinsel duygu ve tutumların da, normal gelişimlerinden sapabildiği ve uygun olmayan biçimler alabildiği belirtilmektedir (Polat, 2007; Draucker vd., 2013).

Cinsel istismarın önlenmesine ilişkin olarak dünyada çeşitli okul ve davranışsal temelli programlar uygulanmaktadır (Kır, 2013; Zollner, Fuchs ve Fegert, 2014). Çocuklukta cinsel istismarın önlenmesi için, çocuklara erken çocukluk döneminden itibaren yaş dönemlerine ve gelişimsel özelliklerine uygun bir şekilde cinsel eğitim verilmesi gerektiğinin altı çizilmektedir (Kır, 2013). Türkiye’ de son yıllarda, Sağlık Bakanlığına bağlı hastanelerde istismar mağduru çocuğun aynı olayları tekrar yaşamasının, hatırlamasının ve psikolojisinin bozulmasının, daha fazla incinmesinin önlenmesi için Çocuk İzleme Merkezleri kurulmaya başlanmıştır (Özdemir ve Çelbiş, 2012). Çocuk istismarı olgularında sosyal hizmetler ve rehabilitasyonun önemine vurgu yapılmakta ve konunun toplumsal sorumluluk bağlamında çocuk hakları boyutuyla ele alınmasının gerekliliğine dikkat çekilmektedir (Armağan ve Deniz, 2012).

Çocuk istismarı, sadece istismara maruz kalan çocukların değil, kısa ve uzun süreli sonuçları ile bütün toplumu etkileyen; fizyolojik, psikolojik ve sosyal sonuçları olan önemli bir sorundur. Türkiye’de konuyla ilgili yapılmış bilimsel çalışmalar 2000’li yıllarda artış göstermekle birlikte konuya yeteri kadar önem verilmemiş; özellikle cinsel istismarla ilgili bilimsel ve akademik çalışmalar yetersiz kalmıştır. Çocuğa yönelik cinsel istismarın yaygınlığına ve sınıflandırılmış olgulara ilişkin Türkiye’de kesinleşmiş ve resmileşmiş rakamlar bulunmamaktadır. Bu noktadan hareketle bu araştırmada, çocuğa yönelik cinsel istismar konusunda Türkiye’deki durumun saptanmasına yönelik olarak, Türkiye’de yapılmış ve çocuğun mağduru olduğu cinsel istismar olgularını konu bilimsel çalışmaların tematik açıdan incelenmesi amaçlanmıştır.

YÖNTEM

Araştırmanın Modeli

Türkiye’de yapılmış, çocuğun mağduru olduğu cinsel istismar olgularını konu alan bilimsel çalışmaların incelenmesinin amaçlandığı bu çalışma genel tarama modeline dayalı, betimsel nitelikte bir çalışmadır. Araştırma konusuna ait değişkenler, ayrı ayrı betimlenmeye çalışıldığı için genel tarama modellerinden, tekil arama modeli kullanılmıştır (Karasar, 1994).

Araştırmanın amacına uygun olarak, Türkiye’de yapılmış ve çocuğun mağdur olduğu cinsel istismar olgularını konu alan tüm çalışmaların incelenmesi hedeflenmiştir. Ancak, bir kısım tez çalışmasının yayınlanmasının kısıtlı olması ve bir kısım çalışmanın da tam metninin araştırmada yararlanılan veri tabanlarında bulunmaması nedeniyle, araştırma kriterlerine uygun tıpta uzmanlık tezi, yüksek lisans tezi ve araştırma makalesi olmak üzere 30 çalışmaya ulaşılabilmektedir. Araştırma için belirlenen kriterlere uygun çalışma materyaline ulaşım

konusunda Yüksek Öğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi, TÜBİTAK ULAKBİLİM, Sciencedirect, EBSCO ve Google Scholar veri tabanlarından yararlanılmıştır.

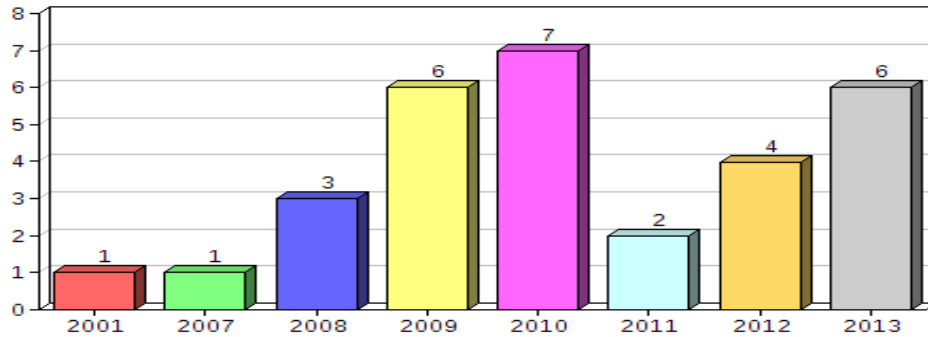
Verilerin Toplanması ve Analizi

Araştırmada veri toplama yöntemi olarak, kaynakları bulma, inceleme, not alma ve değerlendirme işlemlerini kapsayan doküman inceleme yöntemi kullanılmıştır (Ekiz, 2003). Doküman incelemesinde, önce hangi konudaki kaynakların taranacağına bilinmesi önem taşımaktadır (Karasar, 1994). Bu nedenle, ilk olarak anahtar sözcükler belirlenmiş ve veri tabanlarında bu sözcüklerin taranmasıyla veri toplama sürecine başlanmıştır. Ardından, araştırma kriterlerine uygun ve ulaşılabilmemiş bilimsel çalışmalar pdf formatında bilgisayar ortamına aktarılmış; yıllara, çalışma türlerine, örneklem gruplarına, cinsel istismar mağduru çocukların cinsiyetlerine, yaş ortalamalarına, istismarcıların cinsiyetlerine ve çocuğa yakınlık derecelerine göre ayrı ayrı çözümlenmiştir. Verilerin çözümlenmesinin son aşamasında ise elde edilen bulgular yorumlanmış ve ortaya çıkan sonuçlara ilişkin açıklamalar yapılmıştır. Araştırma bulgularının belirlenen temalara göre dağılımında frekans ve yüzde gibi betimsel istatistikler kullanılmıştır (Özdamar, 2003).

BULGULAR VE TARTIŞMA

Bu araştırma Türkiye’de yapılmış, çocuğun mağduru olduğu cinsel istismar olgularını konu alan, bilimsel çalışmaların incelenmesi amacıyla yapılmıştır. 2001-2013 yılları arasında Türkiye’de yapılmış, çocuğun mağduru olduğu cinsel istismar olgularını konu alan, ulaşılabilmemiş, 30 bilimsel çalışma incelendiğinde, söz konusu yıllar arasında 2469’ u kız, 669’u erkek, toplam 3138 çocuğun cinsel istismar mağduru olduğu tespit edilmiştir.

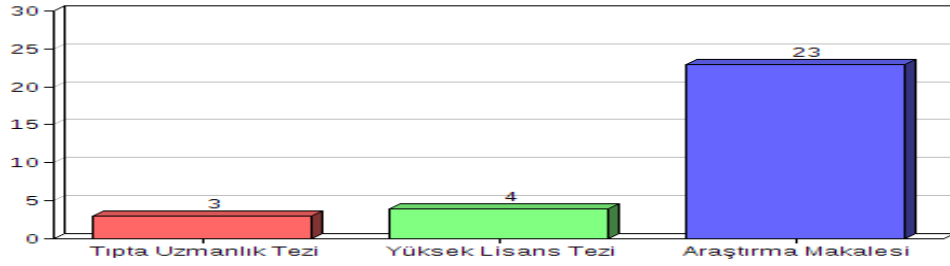
Araştırmaya dahil edilen çalışmaların yıllara göre dağılımı Şekil 1’ de verilmiştir.

Şekil 1. Araştırmaya Dahil Edilen Çalışmaların Yıllara Göre Dağılımı

Şekil 1 incelendiğinde Türkiye’de yapılmış, çocuğun mağduru olduğu cinsel istismar olgularını konu alan ve ulaşılabilmemiş bilimsel çalışmaların, 2001 ve 2013 yılları arasında ait olduğu görülmektedir. 2001-2007 yılları arasında araştırma kapsamına giren herhangi bir bilimsel çalışma bulunmamaktadır. Konuya ilişkin çalışmaların 2008 yılından sonra artış gösterdiği dikkat çekmektedir. Araştırma kapsamına giren en fazla çalışmanın 2010 yılında yapıldığı, bu yıla ait yedi çalışmanın tespit edildiği görülmektedir. Bu bulgulara göre, cinsel istismar olgularının sayısı dikkate alındığında, cinsel istismar mağduru olan çocukları konu alan bilimsel çalışmaların son yıllarda artış göstermekle birlikte, sayıca yeterli olmadığı düşünülmektedir.

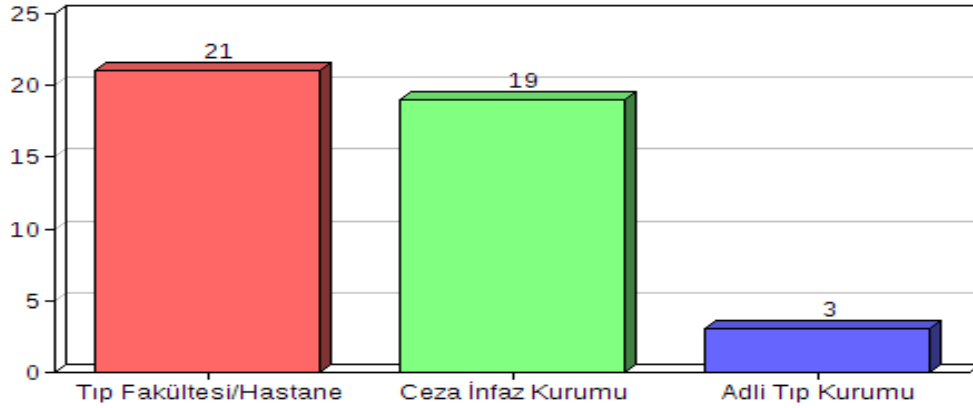
Araştırmaya dahil edilen çalışmaların türlerine göre dağılımı Şekil 2’de verilmiştir

Şekil 2. Araştırmaya Dahil Edilen Çalışmaların Türlerine Göre Dağılımı

Şekil 2 incelendiğinde, araştırmaya dahil edilen bilimsel çalışmaların 3’ ünün (%9.68) tıpta uzmanlık tezi, 4’ ünün (%12.90) yüksek lisans tezi, 23’ ünün (%75.19) ise araştırma makalesi olduğu görülmektedir. Araştırma kapsamına giren ve ulaşılabilmemiş, herhangi bir doktora tezi bulunmamaktadır. Elde edilen sonuca göre konuya ilişkin araştırma makalelerinin sayısı, tezlere göre çok daha yüksektir. Türkiye’ de çocuğa yönelik cinsel istismar olgularını konu alan akademik çalışmaların sayıca yetersizliği dikkat çekmektedir. Çocuğa yönelik cinsel istismarın etkin bir şekilde önlenmesi için, konuya ilişkin çok sayıda araştırma yapılması gerektiğinin altı çizilmektedir (Yalçınkaya, 2011; Çöpür vd., 2012).

Araştırmaya dahil edilen çalışmaların örneklem gruplarına göre dağılımı Şekil 3’te verilmiştir.

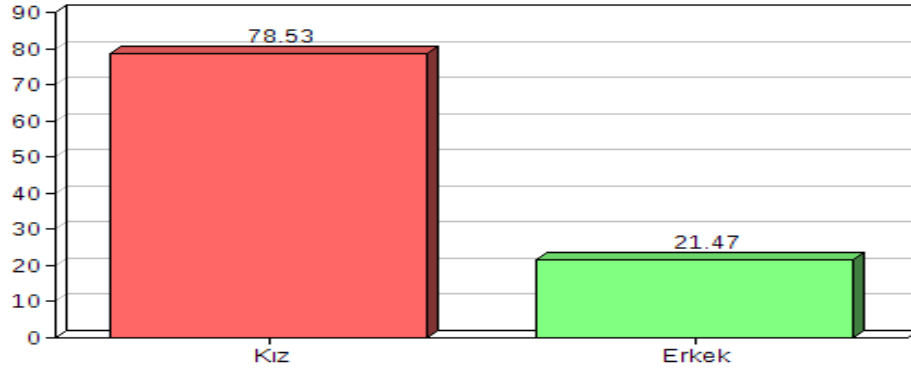

Şekil 3. Araştırmaya Dahil Edilen Çalışmaların Örneklem Gruplarına Göre Dağılımı

Şekil 3 incelendiğinde, araştırmaya dahil edilen çalışmaların 21’ inin (%67.74) Tıp Fakültesi ve Sağlık Bakanlığı’na bağlı özel hastane ve devlet hastanelerinde, 7’ sinin (%22.58) ceza infaz kurumlarında ve 3’ ünün (%9.68) ise adli tıp kurumlarında yapıldığı görülmektedir. Bu sonuca göre, çocuğun mağduru olduğu cinsel istismar konularını ele alan bilimsel çalışmaların çoğunlukla tıp fakülteleri ve hastanelerde yapıldığı görülmektedir.

Türkiye’de hekimlerin çocuk istismarı olgularını tanı ve tedavi sorumluluğu bulunmaktadır (Polat, 2007). Çocuğa yönelik cinsel istismar olgularını konu alan çalışmaların ağırlıklı olarak hastane ve tıp fakültelerinde yapılmasının nedeninin de konunun çoğunlukla tıp uzmanları tarafından ele alınmasından ve söz konusu olguların öncelikli olarak sağlık kuruluşlarında tespit edilmesinden kaynaklandığı düşünülmektedir.

Cinsel istismara uğrayan çocukların cinsiyetlerine göre dağılımı Şekil 4'te verilmiştir.

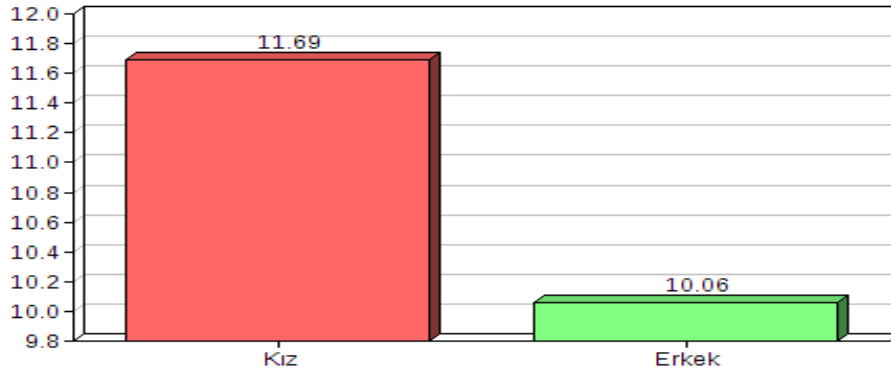

Şekil 4. Cinsel İstismara Uğrayan Çocukların Cinsiyetlerine Göre Dağılımı

Şekil 4 incelendiğinde, cinsel istismara uğrayan çocukların 2469'unun (%78,53) kız, 675'inin (%21,47) ise erkek olduğu görülmektedir. İstismara uğrayan kız çocuklarının sayısının erkek çocuklardan fazla olması dikkat çekmektedir. Kız çocuklarının erkek çocuklara göre cinsel tehlikelere daha açık olduğu düşünülmektedir.

Araştırmada elde edilen bu bulgu, konuya ilişkin dünya literatüründeki bulgularla da tutarlılık göstermektedir (Goldman ve Padayachi, 1997; Helweg-Larsen ve Larsen, 2005; Pineda-Lucatero, Trujillo-Hernandez, Millan-Guerrero ve Vasquez, 2008; Finkelhor, 2009; Pereda, Forns ve Gomez-Benito, 2009; Olafson, 2011; Ajdukovic, Susac ve Rajter, 2013). Son yıllarda Türkiye'de erkek çocuklarda cinsel istismarın sıklığına ilişkin daha fazla bulgu edilmektedir (Ceylan, Tuncer, Melek, Akgün, Gülmehmet ve Erden, 2009; Öztop ve Özcan, 2010). Ancak, erkek çocuklarda damgalanma ve dışlanma korkusu nedeniyle cinsel istismar olgularının daha zor tespit edildiği vurgulanmaktadır (Polat, 2007).

İstismara uğrayan kız ve erkek çocukların yaş ortalamaları Şekil 5'te verilmiştir.

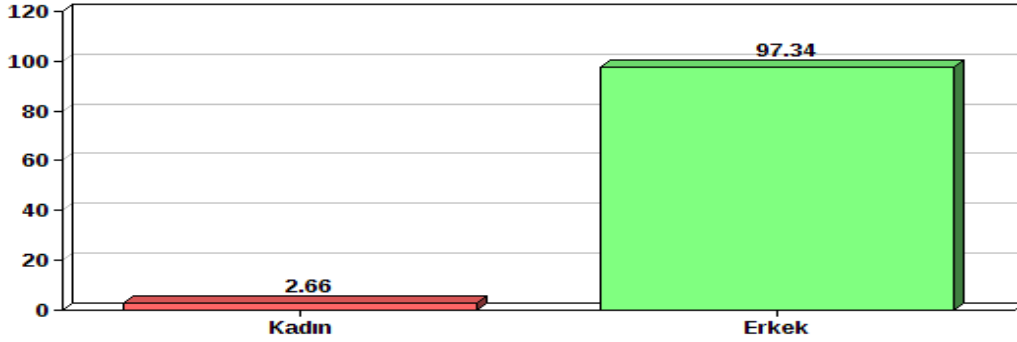
Şekil 5. İstismara Uğrayan Kız ve Erkek Çocukların Yaş Ortalamaları

Şekil 5 incelendiğinde, cinsel istismara uğrayan kız çocukların yaş ortalamalarının 11.69, erkek çocukların yaş ortalamalarının ise 10.06 olduğu görülmektedir. Elde edilen bu bulguya göre, kız çocuklarında, erkek çocuklarından farklı olarak, yaş arttıkça cinsel istismar riskinin artabileceğini düşünülmektedir. A.B.D.'de (Finkelhor, Shattuck, Turner ve Hamby, 2013) ve Meksika'da (Pineda-Lucatero, 2008) yapılan çalışmalarda da kızlarda, cinsel istismara uğrama yaşının erkeklerden daha yüksek olduğu ve kızlarda, yaş ilerledikçe cinsel istismara uğrama riskinin arttığı tespit edilmiştir.

Yaş grubu ile cinsiyet arasındaki ilişkinin, ailelerin küçük yaşta kız çocuklarına erkek çocuklara oranla daha koruyucu davranması ve yaş grubu arttıkça erkek çocukların eşcinsellik ve damgalanmaya yönelik imalar nedeniyle istismarı daha az dillendirmeleri gibi etmenlerle

açıklanabileceği ileri sürülmektedir (Goldman ve Padaychi, 1997; İmren vd., 2013). Kız çocukları küçük yaşlardan itibaren aileleri tarafından korunurken, erkek çocuklarının daha serbest yetiştirilmeleri, uzun süre ve geç saatlere kadar dışarıda kalmalarına izin verilmesi, erkek çocukların yaş büyüdükçe kendilerini cinsel tehlikelere karşı daha rahat koruyabilmeleri gibi faktörlerin de elde edilen bu bulguyla ilişkili faktörler olabileceği düşünülmektedir.

Cinsel istismarcıların cinsiyetlerine göre dağılımları Şekil 6’da verilmiştir.

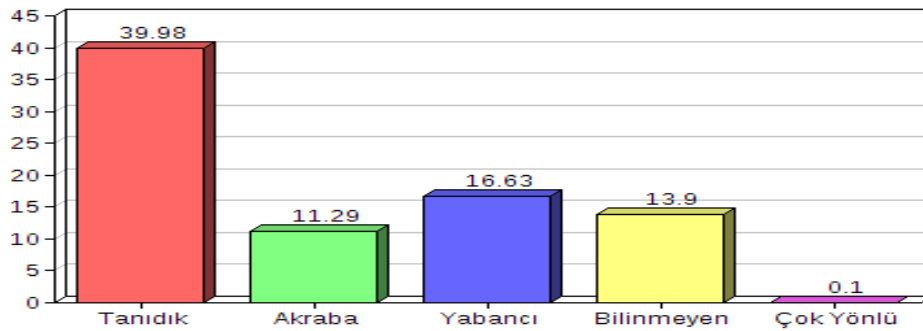

Şekil 6. Cinsel İstismarcıların Cinsiyetlerine Göre Dağılımları

Şekil 6 incelendiğinde, tespit edilen toplam 1242 olguda, cinsel istismarcıların 33’ ünün (%2.66) kadın ve 1209’unun (%97.34) erkek olduğu belirlenmiştir. Bu sonuca göre, çocuğa yönelik cinsel istismar gerçekleştirenlerin çoğunlukla erkek olduğu görülmektedir. Bu bulgu, konuya ilişkin dünya literatürü ile tutarlılık göstermektedir (Helweg-Larsen ve Larsen, 2005; Pineda-Lucatero, 2008; McCharty, 2010; Abdulkadir, 2011; Ajdukovic vd., 2013).

Erkeğin üstünlüğünü meşru kılan ve erkekliği üstünlük, sertlik, iktidar gibi kavramlarla özdeşleştiren katı kültürel anlayışın ve geleneksel cinsiyet rollerinin erkekliği cinsel istismar açısından risk faktörü haline getirdiği belirtilmektedir (Seymour, 1998; Polat, 2007). Ayrıca erkeklerde yüksek testosteron ve kortizol seviyesi ile cinsel suç saldırganlık arasında ilişki olduğu ileri sürülmektedir (Archer, 1991; Welker, Lozoya, Campbell, Neumann ve Carre, 2014).

Cinsel istismarcıların çocuğa yakınlık derecelerine göre dağılımları Şekil 7’de verilmiştir.

Şekil 7. Cinsel İstismarcıların Çocuğa Yakınlık Derecelerine Göre Dağılımları

Şekil 7 incelendiğinde, cinsel istismarcıların 1257’ sinin (%39.98) tanıdık, 355’ inin (%11.29) akraba ve 523’ ünün (%16.63) yabancı olduğu görülmektedir. İstismarcıların 437 ‘sinin (%13.90) kimliği bilinmemekte, 3’ ünün ise (%0.1) ise çocuğa çok yönlü yakınlığının olduğu bildirilmiştir. Cinsel istismara uğrayan çocukların, istismarcıları çoğunlukla tanıdıklarına ilişkin bulgulara ilgili alanyazında sıkça rastlanmaktadır (Olafson, 2011; Çöpür vd., 2012; Uğur vd., 2012; Ajdukovic vd., 2013).

Bu çalışmada da failin çoğunlukla, arkadaş, akraba, komşu, öğretmen, bakıcı, erkek arkadaş gibi çocuğun yakından tanıdığı kişiler olduğu tespit edilmiştir. Uzak akraba gibi enest kapsamına girmeyen ve baba, dede, kardeş, ağabey, amca, dayı gibi enest kapsamına giren akrabaların oranı ise dikkat çekmektedir. Sanılanın aksine, cinsel istismarın çoğunlukla çocuğun en yakınları tarafından gerçekleştiriliyor olmasının, konuya ilişkin toplumsal değer yargılarının yeniden ele alınmasının ve cinsel istismara yol açan aile içi ve aile dışı risk faktörlerinin bilimsel açıdan incelenmesinin gerekliliğini ortaya koyduğu düşünülmektedir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Çocuğa yönelik cinsel istismar konusunun hassasiyeti ve içerdiği güçlükler nedeniyle, Türkiye’de konuyla ilgili bilimsel ve akademik çalışmaların yetersiz kaldığı düşünülmektedir. Diğer çocuk istismarı türleriyle ilgili Türkiye’de yapılmış pek çok çalışma varken; son yıllarda artış göstermekle birlikte cinsel istismarla ilgili araştırmaların sayısının az olduğu ve bu çalışmaların da tamamına yakınının son 15 yıllık döneme ait olduğu görülmektedir.

Konuyla ilgili yapılan literatür taramasında, araştırma kriterlerine uygun ve ulaşılabilmış 31 çalışmanın ilkinin 2001, sonuncusunun ise 2013 yılına ait olduğu belirlenmiştir. 2001 ve 2007 yılları arasında araştırma kriterlerine uygun herhangi bilimsel çalışmaya rastlanmamıştır. İncelenen bilimsel çalışmaların ağırlık olarak (%75.19) araştırma makalesi türünde olduğu tespit edilmiştir. Araştırma kapsamına dahil olabilecek herhangi bir doktora tezinin bulunmaması dikkat çekmiştir.

Araştırmada elde edilen bulgulara göre, tespit edilen toplam 3144 cinsel istismar olgusunda, istismara uğrayan çocukların %78.53’ünün kız, %21.48’sinin ise erkek olduğu tespit edilmiştir. Araştırmada tespit edilen 1242 cinsel istismarcının %97.34’ünün erkek olduğu belirlenmiştir. Cinsel istismara uğrayan kız çocuklarının yaş ortalamalarının 11.69, erkek çocukların yaş ortalamalarının ise 10.06 olduğu görülmüştür. Cinsel istismarcıların çocuğa yakınlık dereceleri incelendiğinde, istismarcıların %39.98’inin tanıdık ve %11.29’unun akraba olması dikkat çekmektedir.

Sonuç olarak, konuya ilişkin bilimsel çalışmaların özellikle 2000’li yıllardan itibaren artış göstermekle birlikte, sayıca oldukça yetersiz olduğu düşünülmektedir. Genel olarak çocuk istismarının belirlenmesi ve olguların kayıt alınabilmesi için, yurtdışındaki uygulamalarda olduğu gibi, önce kentler bazında, ardından ulusal bazda veri tabanlarının oluşturulması ve bu veri tabanlarının akademik çalışmalar açısından ulaşılabilir olması gerektiği düşünülmektedir. Olguların kayıt alınarak sosyal çalışmacıların erişimine açık olmasının, ülke çapında risk faktörlerinin belirlenerek çocuğa yönelik cinsel istismarın önlenmesine yönelik eylem planlarının oluşturulması açısından önemli olduğu düşünülmektedir.

Çocuğa yönelik cinsel istismarın önlenmesine ilişkin olarak okul temelli programlar başlatılması ve yaygınlaştırılması gerekmektedir. Bu programlarda çocuklara ve ergenlere, temel cinsel eğitim bilgilerinin yanısıra, kendilerini istismara ve diğer cinsel tehlikelere karşı nasıl koruyacaklarına ilişkin bilgiler de verilmelidir. Cinsel istismar olayından sonra, çocuğun okula ve topluma yeniden katılımının sağlanması son derece önemlidir. Bu amaçla, aile merkezli destek programlarının ülke çapında yürütülmesi gerektiği düşünülmektedir. Üniversitelerde ve sağlık kurumlarında çocuk izleme/koruma birimlerinin sayılarının artırılması; uzmanların ve ailelerin konuyla ilgili hukuki destek alabilmeleri için, barolarda ve konuyla ilgili sivil toplum kuruluşlarında özel destek birimlerinin oluşturulması gerektiği düşünülmektedir.

KAYNAKÇA

- ABDULKADIR, I., MUSA, H. H. , UMAR, L. W. JIMOH, W. A., NA’UZO, A. M. (2011). Child sexual abuse in Minna, Niger State Nigeria. *Nigerian Medical Journal*, 52(2): 79-82.
- AJDUKOVIC, M., SUSAC, N., RAJTER, M. (2013). Gender and age differences in prevalence and incidence of child sexual abuse in Croatia. *Brain and Mental Health*, 54: 469-479.
- ARCHER, J. (1991). The influence of testosterone on human aggression. *British Journal of Psychology*, 82: 1-28.
- ARMAĞAN, A., DENİZ, Ş. (2012). Çocuk istismarının sosyal paylaşım platformlarında temsil biçimleri: Pozantı Cezaevinde kalan çocuklar örneğinin Ekşi Sözlük’te sunumu. *International Journal of Social Science*, 5(7): 69-88.
- BARRON, J. G., TOPPING, K. J. (2013) Exploratory evaluation of a school-based child sexual abuse prevention program. *Journal of Child Sexual Abuse*, 22: 931-948.
- BİLGİNER, Ç., HESAPÇIOĞLU, S. T., KANDİL, S. (2013). Çocukluk çağı cinsel istismarı: mağdur ve sanık açısından çok yönlü bakış. *Düşünen Adam The Journal of Psychiatry and Neurological Sciences*, 26: 55-64.
- CEYLAN, A., TUNCER, O., MELEK, M., AKGÜN, C., GÜLMEHMET, F., ERDEN, Ö. (2009). Van bölgesindeki çocuklarda cinsel istismar. *Van Tıp Dergisi*, 16(4): 131-134.
- CHILD ABUSE PREVENTION ASSOCIATION. (2011). Abuseinformation. Erişim: [http://www.childabuseprevention.org/content/abuse-information]. Erişim Tarihi: 29.04.2014.
- ÇÖPÜR, M., ÜNERİ, Ö. Ş., AYDIN, E., BAHALI, M. K., TANIDIR, C., GÜNEŞ, H., ERDOĞAN, A., (2012). İstanbul ili örnekleminde çocuk ve ergen cinsel istismarlarının karakteristik özellikleri. *Anatoli n Journal of Psychiatry*, 13: 46-50.
- GÖKER, Z., AKTEPE, E., HESAPÇIOĞLU, S. T., KANDİL, S. T. (2009). Cinsel istismar suçlusu olarak çocuk ve ergenler: Olgu serisi. *Klinik Psikiyatri*, 12: 141-146.
- DEMİR, M. (2008). Çocuk ve ergenlerin cinsel istismar sonrasında akut stres bozukluğu ve travma sonrası stres bozukluğu özelliklerinin incelenmesi. Yayımlanmamış Tıpta Uzmanlık Tezi, Uludağ Üniversitesi Tıp Fakültesi Çocuk Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Anabilim Dalı, Bursa.
- DEMİRCİ, Ş., DOĞAN, K. H., DENİZ, İ. , ERKOL, Z., GÜNAYDIN, G. (2009). Ölümle sonuçlanan iki cinsel istismar olgusu. *Adli Tıp Dergisi*, 23(2): 27-32.
- DOĞAN, Ö. Ö. (2009). Cinsel istismara uğrayan ergenlerde bireysel, ailesel ve istismara ait özelliklerin tanımlanarak, istismara uğrama ve psikiyatrik bozukluk oluşumu üzerine etkilerinin araştırılması: kontrollü bir çalışma. Yayımlanmamış Tıpta Uzmanlık Tezi. Dokuz Eylül Üniversitesi Tıp Fakültesi Çocuk Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Anabilim Dalı, İzmir.
- DÜNYA SAĞLIK ÖRGÜTÜ (2014). Child maltreatment ("childabuse"). Erişim: [http://search.who.int/search?q=child+abuse&ie=utf8&site=who&client=_en_r&proxystyle=esheet=_en_r&output=xml_no_dtd&oe=utf8&getfields=doctype]. Erişim Tarihi: 05.04.2014.
- DRAUCKER, C. B., FAAN, R. N., MAZURCZYK, B. A. (2013). Relationships between childhood sexual abuse and substance use and sexual risk behaviors during adolescence: An integrative review. *Nurs Outlook*, 61: 291-310.
- EKİZ, D. (2003). Bilimsel Araştırma Yöntemleri. İstanbul: Lisans Yayınları, s.:153-158.
- ELLIOT, M. A. The Minnesota Multiphasic Personality Inventory (MMPI-2 and MMPI-A) and victims of childhoods exual abuse: A review of the literature. *Journal of Professional Counseling: Practice, Theory and Research*, 36(2): 25-37.

- FINKELHOR, D. (2009). The prevention of childhood sexual abuse. *Future of Children*, 19(2): 169-194.
- FINKELHOR, D., SHATTUCK, A., TURNER, H. A. HAMBY, S. L. (2013). The life time prevalence of child sexual abuse and sexual assault assessed in late adolescence. *Journal of Adolescent Health*, 1-5.
- GOLDMAN, j. D., PADAYACHI, u. K. (1997). The prevalence and nature of child sexual abuse in Queensland Australia. *Child Abuse & Neglect*, 21(5): 489-498.
- GÖKER, Z., AKTEPE, E., HESAPÇIOĞLU, S. T., KANDİL, S. T. (2009). Cinsel istismar suçlusu olarak çocuk ve ergenler: Olgu serisi. *Klinik Psikiyatri*, 12: 141-146.
- HELWEG-KARSEN, K., LARSEN, H. B. (2005). A critical review of available data on sexual abuse of children in Denmark. *Child Abuse & Neglect*, 29: 715-724.
- İMREN, S. G., AYAZ, A. B., YUSUFOĞLU, C., ARMAN, A. R. (2013). Cinsel istismara uğrayan çocuk ve ergenlerde klinik özellikler ve intihar girişimi ile ilişkili risk etmenleri. *Marmara Medical Journal*, 26: 11-16.
- KARASAR, N. (1994). Bilimsel Araştırma Yöntemi: Kavram, İlkeler, Teknikler. Ankara: 3A Araştırma Eğitim Danışmanlık, s. 183-190.
- KEMPE, S. R.; KEMPE, C. H. (1980). Child Abuse. London: Fontana/Open Books Publishing, s.: 18-63.
- KIR, E. (2013). Çocuklara yönelik cinsel taciz ve istismara karşı önleyici eğitim Çalışmaları. *İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası*, 1: 785-800.
- KURDOĞLU, M., KURDOĞLU, Z., GÜLER, A., ÖZGÖKÇE, Ç. (2010). Türkiye'nin doğusunda çocukluk çağındaki cinsel istismar olgularının değerlendirilmesi. *Türk Jinekoloji ve Obstetrik Dergisi*, 7(4): 285-288.
- LASCARATOS, J., POULAKOU-REBELAKOU, E. (2000). Child sexual abuse: Historical cases in the Byzantine Empire (324-1453 A. D.). *Child Abuse & Neglect*, 24 (8): 1085-1090.
- McCARTAN, F. M. , LAW, H. MURPHY, BAILEY, M. (2011). Child and adolescent females who present with sexually abusive behaviours: A 10-year UK prevalence study. *Journal of Sexual Aggression*, 17 (1): 4-14.
- McCARTHY, J. A. (2010). Internet sexual activity: A comparison between contact and non-contact child pornography offenders. *Journal of Sexual Aggression*, 16(2): 181-195.
- METİN, Ö. (2010). Çocuk psikiyatri polikliniğinde değerlendirilen cinsel istismar olgularının biyopsikososyal özellikleri. Yayımlanmamış Tıpta Uzmanlık Tezi. Mersin Üniversitesi Tıp Fakültesi Çocuk Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Anabilim Dalı, Mersin.
- OLAFSON, E. (2011). Child sexual abuse: Demography, impact and interventions. *Journal of Child & Adolescent Trauma*, 4: 8-21.
- ÖZADAMAR, K. (2003). Modern Bilimsel Araştırma Yöntemleri, s.:181-184.
- ÖZBAY, N. (2010). Çocuğa yönelik cinsel saldırıda bulunanların sosyo-demografik ve kişilik özellikleri. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Maltepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Psikoloji Anabilim Dalı, İstanbul.
- ÖZER, E., BÜTÜN, C., BEYAZTAŞ, F. Y. , ENGİN, A. (2007). Çorum Adli Tıp Şube Müdürlüğü'ne 2006-2007 yıllarında başvurancinsel istismar mağduru çocuk olgularının değerlendirilmesi. *Ç. Ü. Tıp Fakültesi Dergisi*, 29 (2): 51-55.
- ÖZDEMİR, B., ÇELBİŞ, O. (2012). Cinsel saldırıya uğramış çocukta erken ve geç muayene bulgularının değerlendirilmesi. *Medicine Science*, 1(1):55-64.
- ÖZTOP, D. B., ÖZCAN, Ö. Ö. (2010). Cinsel istismar vak'alarının sosyodemografik ve klinik özelliklerinin değerlendirilmesi. *New/Yeni Symposium Journal*, 48 (4): 270-276.

- PARKS, P. (2006). Rescuing the “Inner Child”: Therapy for Adults Sexually Abused as Children. London: Condo Books Souvenir Press.
- PEREDA, N, GUILERA, G., FORNS, M., GOMEZ-BENITO, J. (2009) The prevalence of child sexual abuse in community and student samples: A meta-analysis. *Clinical Psychology Review*, 29: 328-338.
- PINEDA-LUCATERO, A.G., TRUJILLO-HERNANDEZ, B., MILLAN-GUERRERO, R.O., VASQUEZ, C. (2008). Prevalence of childhood sexual abuse among Mexican adolescents. *Child: Care, Health and Development*, 35(2):184-189.
- POLAT, O. (2007). Tüm Boyutlarıyla Çocuk İstismarı: Tanımlar. Ankara: Seçkin Yayıncılık, s.: 93-229.
- SOYLU, N., ALPLASLAN, A. H., AYAZ, M., ESENYEL, S., ORUÇ, M. (2013). Psychiatric disorders and characteristics of abuse in sexually abused children and adolescents with and without intellectual disabilities. *Research in Developmental Disabilities*, 34: 4334-4342.
- SEYMOUR, A. (1998). An aetiology of the sexual abuse of the children: An extended feminist perspective. *Women’s Studies International Forum*, 21 (4): 415-427.
- UĞUR, Ç., ŞİRELİ, Ö., ESENKAYA, Z., YAYLALI, H., DUMAN, S. G., GÜL, B., GÜNAY, M., KILIÇ, H. T., GÜL, H., GÜRKAN, C. K., KILIÇ, B. G. (2012). Cinsel istismar mağdurlarının psikiyatrik değerlendirilmesi ve izlemi: Son dört yıllık deneyim. *Çocuk ve Gençlik Ruh Sağlığı Dergisi*, 19 (2): 81-86.
- WELKER, K. M., LOZOYA, E., CAMPBELL, J.A., NEUMANN, C. S., CARRE, J. M. (2014). Testosterone, cortisol, and psychopathic traits in men and women. *Physiology & Behavior*, 129: 230-236.
- YAKUT, H. İ., KORKMAZ, E. (2013). Çocuklarda cinsel istismar. *The Journal of Gynecology – Obstetrics and Neonatology*, 10(39): 1630-1632.
- YALÇINKAYA, A. (2011). Kartal ilçesinde çocukta cinsel istismar olgularının değerlendirilmesi. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Marmara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- ZOLLNER, H., FUCHS, K. A., FEGERT, J. M. (2014). Prevention of sexual abuse: improved information is crucial. *Child and Adolescent Psychiatry and Mental Health*, 8(5): 1753-2000.